

JOHDANTO

Pasi Satokangas ja Mirva Tapaninen

Matkailua kuvaavassa tilastoinnissa on useita haasteita ja puutteita, jotka vaikeuttavat elinkeinon vaikuttavuuden ja kehityksen seurantaa. Lapin matkailustrategiaan on koottu matkailuelinkeinon ja matkailun kehittäjien tärkeinä pitämiä tilastointiin ja tiedontuotantoon liittyviä tarpeita. Majoitustoiminnassa on runsaasti rekisteröimätöntä kapasiteettia ja yöpymisiä, joiden arviointiin ei ole yhtenäisiä tai luotettavia menetelmiä. Koska mittava rekisteröimätön majoitus pienissä majoitusliikkeissä ja yksityisvuokrauksessa jää tilastojen ulkopuolelle, tilastot ja niiden pohjalta tehtävät analyysit eivät anna kattavaa kuvaa matkailun vaikuttavuudesta. Myös matkailijoiden rahankäyttöä kuvaavissa tilastoissa on puutteita. Matkailun kehittämisen tueksi tulisi tuottaa tulkintoja ja analyysejä tilastotiedoista, esimerkiksi muutoksista eri markkina-alueiden kysynnässä ja asiakas-segmenttien kulutuskäyttäytymisessä. Ennakointitiedon tuottamisen ja tulkinnan tulisi vakiintua osaksi matkailun kehittäjien ja muiden toimijoiden arkea.

TILMA – *Tilastoista tietopohjaa Lapin matkailun kehittämiseen* (EAKR/Lapin liitto) -hankkeen tavoitteena oli Lappia koskevan matkailutilastoinnin puutteiden korjaaminen ja tiedon käytön parantaminen. Tavoitteena oli myös saada rekisteröimätön majoitus näkyväksi osaksi matkailun vaikuttavuutta. Hankkeen tavoitteista päätettäessä huomioitiin matkailutilastointia koskevat yleiset puutteet, ja erityisesti kiinnitettiin huomioita niiden tietojen ja tilastojen täydentämiseen, jotka antavat tietoa Lappiin kohdistuvasta matkailusta ja sen merkityksestä. Esimerkiksi yritysten hakiessa tukea investoinneilleen tarvitaan tietoa matkailijoiden yöpymisistä ja rahankulutuksesta.

Tässä julkaisussa ovat esillä TILMA-hankkeen tulokset ja toiminnot. Julkaisun ensimmäisessä osassa esitellään hankkeessa tehtyjen selvitysten tuloksia, jotka kertovat muun muassa rekisteröimättömästä majoituskapasiteetista. Toisessa osassa kuvataan hankkeessa toteutettuja toimenpiteitä – erityisesti sitä, miten hankkeen aikana hyödynnettiin tilastoja ja niiden tulkintaa oppimisen tukena ja miten Lapin ammattikorkeakoulun ja yliopistojen opintojaksoilla tuotettiin hankkeen käyttöön uutta tilastoihin pohjautuvaa tietoa. Kolmannessa osassa esitetään johtopäätöksiä hankkeen tulosten pohjalta. Erillisessä julkaisussa *Luvut Lapin matkailun ilmentäjinä* (toim. Maria Hakkarainen ja Heli Ilola) esitellään Lapin yliopiston matkailututkimuksen kandidaattiseminaarissa tuotettuja tuloksia; siinä esillä on matkailua koskevien lukujen merkitys ja käyttö eri näkökulmista.